
EKSKLUDERENDE INKLUSION: FLERFAGLIGT SAMARBEJDE

TO EMPIRISKE STUDIER

Praksisforskning med fokus på differentiering og inklusion/eksklusion i undervisningens praksis (2014-2016).

- ▶ Kritisk sociologisk position med fokus på undervisning (Bourdieu, 1998, 2006; Barth, 2004; Archer, 2007) og undervisningsudviklende forskning (Norwich, 2012).
- ▶ Formidlet i: Hedegaard-Sørensen, L. & Grumløse, S. P. (2016). *Lærerfaglighed, inklusion og differentiering*. København. Samfundslitteratur)

Følgforskning med fokus på specialskolelæreres samarbejde med almenlærere om at udvikle inkluderende læringsmiljøer (2016-2017).

STATE OF THE ART

Eksklusion er en del af skolens praksis:

Relationen mellem socio-økonomisk status og læring/deltagelse i skoler (Bernstein 1990, Bourdieu & Passeron 1990, Bowles & Gintis 1976, & Epstein 2009).

Relationen mellem henvisningen til specialundervisningen og børn i svære socio-økonomiske vanskeligheder (Tomlinson 1981).

Neo-liberale diskurser om konkurrence, individualisme, test og læringsudbytte fører til ekskluderende praktikker (Slee 2013).

'Collective indifference' som 'code of practice' med indflydelse på inkluderingen (Baumann 2004).

DET FØRSTE STUDIUM SOM AFSÆT:

Neoliberal skolepolitik har påvirket læreres undervisningspraksis:

Nærværende er det fagdidaktiske:

- ▶ En rettedhed mod 'de fleste'
- ▶ Et dominerende fokus på læringsudbytte i forhold til fag

Fraværende er det almendidaktiske og det pædagogiske:

- ▶ Et fokus på individer (differentiering)
- ▶ Et fokus på individer i vanskeligheder (specialpædagogik)
- ▶ Et fokus på betydningen af børnefællesskabet (inklusion)

Det leder til eksklusion af 'nogle børn', som ikke magter 'elevkoden'!

UNDERVISNING (FAG) OG INKLUSION

”Jeg tænker, at det bestemt ikke er det samme (inklusion og differentiering). Det hænger sammen med, at det er svært nok at differentiere i sig selv, hvis man bare tager udgangspunkt i en *almindelig elevgruppe*. Jeg ville nærmere adskille det. Nu er der kommet sådan en gruppe *’inklusionselever’*, som får det mærkat, fordi de står lidt *udenfor* differentieringen. Jeg tænker, at differentiering hænger sammen med den almindelige undervisnings opgave.”

Dikotomier:

- ▶ Almindelige elever og inklusionselever
- ▶ Almindelig undervisning (differentiering) og inkluderende undervisning

DET ANDET STUDIUM: FLERFAGLIGT SAMARBEJDE

Forebyggende og co-teaching inspireret samarbejde mellem specialskolelærere og almenlærere om at udvikle inkluderende læringsmiljøer.

EN SYSTEMATISERET SAMARBEJDSFORM

Fælles identifikation af problem i undervisnings praksis, der skal udforskes.

Fælles planlægning af 'udforskningslektion' – ny praksis.

Fælles observation af lektion: Fokus på undervisningspraksis og på specifikke børns respons på justeret undervisningspraksis.

Systematisk analyse af undervisningspraksis (lederdeltagelse).

- ▶ Interview af lærer (specialskole).
- ▶ Lærerteam reflekterer højt – struktureret/fokuseret refleksion (ledet af specialskolelærer)
- ▶ Lærer (i fokus) kommenterer refleksionerne fra team.
- ▶ Fælles analyse af sammenhængen mellem justeret undervisningspraksis og børnenes deltagelse.

EMPIRISKE DATA

Alle kommunens fire skoler og 2 lærerteams fra hver skole:

- ▶ Lærerinterview
- ▶ Observation af forberedende samtaler.
- ▶ Observation af undervisningspraksis.
- ▶ Observation af 'didaktiske samtaler'.
- ▶ Interview af almenlærere.
- ▶ Interview af specialskolelærere.

FORELØBIGE FUND

Analytisk fokus på læreres faglige selvforståelse i deres tale om undervisningspraksis:

- ▶ Syn på undervisning og på børn i undervisningen.

Overrodet fund:

Ekskluderende tale og praksis udfordres af 'god' og velforberedt undervisning.

Små justeringer af undervisningens praksis skaber bedre deltagelsesbetingelser for flere børn:

- ▶ Mindre tale til hele klassen, mere variation i undervisningen, tydeligere præsentation af undervisningens struktur og indhold, små praktiske greb i overgange mellem aktiviteter og undervisningsindhold, der giver mening for børnene.

SAMARBEJDE

Den systematiske og professionelt ledet analyse af undervisningens praksis ændrer læreres syn på børn.

Den 'collective indifference' fortoner sig og 'inklusionseleverne' bliver til børn, lærere forholder sig professionelt og personligt til som børn i deres undervisning.

SYN PÅ BØRN: I PLANLÆGNINGEN

De er urolige

De er ikke klar til at være i undervisningen

De er virkelig krævende – der er enormt mange problematiske børn

Mange af dem kræver opmærksomhed på irriterende og forstyrrende måder

Jeg kan godt sige jer, det er stressende at være på tur med X

T og M fylder enormt meget – de dræner min energi

C har virkelig brug for at blive guidet

SYN PÅ BØRN: DIDAKTISK SAMTALE

De var engle

De levede fuldt op til mine forventninger

Det var virkelig overraskende, at C blev siddende på sin stol – normalt fiser han rundt og larmer

Det var ret overraskende, at W og C bidrog positivt til klassesamtalen. Alle var stille også de to.

Lektionen var meget struktureret og det virkede for W og C. Det var trygt for dem. Det var ikke så anderledes, det vi gjorde, men det gjorde en stor forskel for dem. C plejer at opføre sig anderledes.

B tager en masse af min energi. I dag lagde jeg mærke til, at han faktisk har ressourcer. Han er klog.

Det er meget overraskende for mig at opdage, hvor stor en betydning, det har, at der er tydelige forventninger til børnene og at de ved, hvad de skal. Især hvad det betyder for X

SAMARBEJDE?

Specialskolelærere er ansat i Videnscentre og har uddannelse og erfaring: De kommer ud med autoritet og systematik og forstyrrer kultur (tale og syn på børn): Måske en forudsætning for succes.

Fremover:

Samarbejdet på skolen: Udbredelse af arbejdet....

Ledelse, organisering af teamsamarbejdet, samarbejdet med øvrige vejledere.

Forholdet mellem at være tæt på og at komme udefra?

Specialskolernes rolle i PPR?

AARHUS
UNIVERSITET